

Білоцерківський національний аграрний університет

Соціально-гуманітарний факультет

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

Круглого столу до Міжнародного дня прав людини

**«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»**

В межах роботи гуртка «Актуальні проблеми міжнародного права»

11 грудня 2023 року

(електронне видання)

м. Біла Церква - 2023

«ПРАВА ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР»: матеріали круглого столу присвячені Міжнародному дню прав людини – м. Біла Церква: БНАУ, 2023. 60 с.

Матеріали електронного видання містять питання, що стосуються захисту прав і свобод людини і громадянина як в умовах військового стану так і в пост воєнний період.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників круглого столу без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

© Авторські тексти, 2023

УДК 354:338.2

ПСИХОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Ковальчук І. В., к.ю.н, доцент,
декан соціально-гуманітарного факультету
Білоцерківський національний аграрний університет

Становлення концепції економічної безпеки відбувалося в тісному взаємозв'язку з розвитком концепції взаємозалежності, яка частково характеризує процес інтернаціоналізації світового господарства (згодом глобалізації), а частково – вплив однієї держави на іншу. Саме остання властивість зумовлена використанням взаємозалежності як раціональної основи політики економічної безпеки [5, с.10].

Економічна безпека України – незалежність держави у формуванні й розвитку власної економічної системи. За твердженням Ложкіна Г. В. та Комаровської В. Л., економічна безпека держави – це комплекс геополітичних, правових, економічних та інших умов, які забезпечують:

- передумови для її виживання в кризових умовах;
- захист життєво важливих інтересів країни в питаннях її ресурсного потенціалу, збалансованості та динаміки зростання і розвитку;
- створення внутрішнього імунітету і зовнішньої захищеності від дестабілізуючих впливів;
- конкурентоспроможність країни на світових ринках і надійність фінансового становища;
- забезпечення гідних умов життя і стійкого розвитку особистості [6, с. 65].

Гарантування економічної безпеки входить до складу найважливіших функцій держави, залишаючись в цілому складовою національної безпеки країни.

Матеріальною основою такої незалежності є власність народу на національне багатство (сукупність створених і нагромаджених в Україні працею всього суспільства матеріальних і духовних благ, інтелектуального потенціалу суспільства, природних ресурсів тощо). Відповідно до структури економічної системи, основними напрямками досягнення економічної безпеки є незалежність у формуванні й розвитку кожного елементу економічної системи [2, с.82].

У ст. 17 Конституції України зазначено: «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» [7, с. 9], а у ст. 3 підкреслено, що «людина, її життя, честь та гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [7, с. 5].

Внаслідок того, що життєдіяльність суспільства зачіпає різні сфери та в кожній із них можливе виникнення різних загроз і небезпек, національна безпека постає як найбільш об'ємна та багатопланова характеристика. У змістовому плані вона включає в себе безпеку в економічній, соціальній, політичній, військовій, екологічній, технологічній, інтелектуальній, інформаційній, демографічній, генетичній, психологічній та інших сферах. Сукупність цих видів безпеки формує систему національної безпеки – спеціально створену в країні і наділену відповідними повноваженнями сукупність інститутів і установ, а також засобів, методів і напрямів їх функціонування щодо забезпечення надійного захисту національних інтересів України.

Гбур З. В. виокремлює наступні методи державного управління економічною безпекою: демократичні та диктаторські; правові та неправові; безпосереднього впливу та опосередкованого впливу; підготовки та прийняття рішень, планування, організації, контролю, підтримки управлінської діяльності; загальносистемні (планування, організації, контролю, стимулювання) та локальні (психологічні, опитування та інтерв'ювання); субординації та координації (одноосібний,

колегіальний, колективний, комбінований, регламентарний метод прийняття управлінських рішень); пізнання (пізнавально-програмуючі) та впливу (організаційно-регулюючі); заохочення, переконання та примусу; загальні (нормативно-правові, адміністративні, соціально-психологічні та економічні) та спеціальні – стратегічне планування й цільове програмування, бюджетування, інформування; нормативно-правові, адміністративні (організаційно-розпорядчі), економічні та соціально-психологічні або пропагандистські [2, с.81].

Економічна безпека держави – це стан, коли економіка функціонує стабільно і забезпечує належний розвиток країни, а також захист від зовнішніх та внутрішніх загроз. Але, як показує практика, економічна безпека не може бути досягнута без урахування психологічного та правового аспектів.

Психологічний аспект економічної безпеки держави полягає в тому, що економіка побудована на взаємодії між людьми. І тому, якщо в суспільстві панує недовіра, корупція та інші негативні явища, то це негативно впливає на економіку країни.

Психологічні чинники економічної безпеки держави відображають сукупність психологічних явищ різних сфер життєдіяльності суспільства, які є похідними від суспільної та економічної свідомості громадян, соціальних груп і організацій та позитивно впливають на функціонування, стан і розвиток економічної сфери суспільства посередництвом реалізації доцільної економічної поведінки. Всі такі психологічні чинники можна звести у три групи: 1) зовнішньо-психологічні (стосовно економіки); 2) внутрішньо-психологічні організацій; 3) індивідуально-психологічні [1, с. 107].

Також важливо звернути увагу на правовий аспект економічної безпеки держави. Законодавство повинно бути чітким і прозорим, щоб кожен громадянин мав можливість захистити свої права та інтереси. Також важливо боротися з економічними злочинами, такими як відмивання грошей, шахрайство та інші.

Отже, психолого-правовий аспект економічної безпеки держави є надзвичайно важливим для забезпечення стабільності та розвитку економіки. Це вимагає співпраці між урядом, громадськістю та правоохоронними органами. Тільки таким чином ми зможемо досягти економічної безпеки та процвітання нашої країни.

Список використаних джерел:

1. Варій М. Й. Зовнішньо-психологічні чинники економічної безпеки держави / М. Й. Варій // Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 24-25 лютого 2017 р.) / за загальною редакцією д.політ.н., професора Д.В. Яковлева. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2017. С. 106-110.
2. Гбур З. В. Економічна безпека як одна із складових забезпечення національної безпеки України на сучасному етапі / З. В. Гбур // Інвестиції: практика та досвід. Серія: Державне управління. 2017. № 18. С. 81–86
3. Гріненко А.Ю. Соціально-економічні та соціально-психологічні фактори економічної безпеки. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. Вип. 28. Ч. 1. Херсон, 2018. С. 9–12.
4. Гріненко А.Ю. Удосконалення механізмів забезпечення економічної безпеки держави: проблеми, тенденції та перспективи розвитку в умовах соціальних трансформацій. Корсунь-Шевченківський: ФОП Майдаченко І.С., 2020. 494 с.
5. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування : монографія / Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, С. М. Макуха та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. Х.: Право, 2009. 312 с.
6. Економічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Г.В.Ложкін, В. Л. Комаровська. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2014. 412 с.
7. Конституція України (з офіційним тлумаченням Конституційного Суду України). Х. : Ксилон, 2006. 380 с.

УДК 343.2

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ

Сокиринська О. А. к.ю.н., доцент,
завідувач кафедри публічно-правових дисциплін,
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Право постраждалих у збройних конфліктах на отримання харчів та предметів, що є необхідними для виживання, визнається державами учасницями Женевських конвенцій. З прийняттям у 1977 році Додаткових протоколів це право отримало подальший розвиток.

В умовах міжнародного збройного конфлікту право на отримання допомоги передбачає, зокрема: вільний пропуск деяких вантажів, які необхідні для виживання цивільного населення, що відповідає статті 23, Женевської конвенції IV (її застосування передбачено й у випадку блокади); зобов'язання держави, що окупувала території забезпечувати постачання продовольства та засобів гігієни для населення окупованих територій (стаття 55, Женевської конвенції IV); у випадку неможливості виконати вимоги статті 55 Женевської конвенції IV окупаційна влада повинна погодитись на будь які заходи по наданню допомоги ззовні (стаття 59, Женевської конвенції IV).[1]

Положення, що були прийняті у 1949 році, отримали свій подальший розвиток у Протоколі I (статтях 69 і 70). Сторони в конфлікті повинні, зокрема, погоджуватись на проведення операцій по наданню допомоги населенню, що знаходиться на їх власних територіях. Ці операції повинні носити гуманітарний та безпристрасний характер, здійснюватися без будь якої несприятливої відмінності та з дозволу зацікавлених сторін. При цьому, якщо дотримуються вищеперераховані умови, то

неможна відмовлятися від проведення таких операцій щодо надання допомоги, яка не буде розглядатися як втручання у збройний конфлікт або як недружні акти. [2]

У випадку не міжнародного збройного конфлікту, що регулюється Протоколом II (стаття 18) уточняється, що якщо цивільне населення потерпає через недостатнє забезпечення запасами, що є суттєво важливими для його виживання, а отже, за погодженням сторін противників можуть проводитись операції з надання допомоги цивільному населенню, які будуть носити виключно гуманітарний та безпристрасний характер, а також здійснюватися без будь якої несприятливої розбіжності (стаття 19). [3] Станом на сьогодні всі визнали обов'язок держави що є учасником конфлікту дозволяти проведення таких операцій з надання допомоги, що носили б виключно гуманітарний характер.

Міжнародний комітет червоного хреста наділено правом ініціативи, яке дозволяє йому пропонувати свої послуги сторонам конфлікту, в тому числі й у галузі надання допомоги жертвам конфлікту. Незалежно від того, чи стосується така пропозиція операцій з надання допомоги, чи іншого роду діяльності, це не є втручанням у внутрішні справи держави, оскільки передбачене гуманітарним правом.

Оскільки «право на втручання» або навіть «обов'язок втрутитися», полягає в тому, щоб виправдати збройне втручання, що його застосували з причин гуманітарного характеру, його можна віднести вже не до гуманітарного права, а до норм , що стосуються законності застосування збройної сили у міжнародних відносинах, тобто до *jus ad bellum* (право на застосування сили).

Якщо збройна інтервенція здійснюється з причин гуманітарного характеру, то Міжнародний комітет червоного хреста повинен, відповідно до своїх повноважень, слідкувати за тим, щоб учасники конфлікту дотримувались відповідних норм міжнародного гуманітарного права, а також намагались допомогти постраждалим від конфлікту.

Цікаво, що Міжнародний комітет червоного хреста не виступає ні за, ні проти цього « права на втручання». Спираючись на свій досвід, вони вважають, що спори які стосуються «права на втручання» носять суто політичний характер, й відповідно участь в них Міжнародного комітету червоного хреста може поставити під загрозу його гуманітарну діяльність.

Список використаних джерел

1. Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни. Женева, 12 серпня 1949 р. *Четверта Женевська Конвенція (1949)*. –Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.icrc.org/rus/resources/documents/misc/geneva-convention-4.htm>

2. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: - Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text

3. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол II), від 8 червня 1977 року. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text

УДК: 341.1

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНІСЕФ

МАЛИШКО І. В.

старший викладач кафедра публічно – правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

ЮНІСЕФ – це міжнародна міждержавна організація універсального характеру, заснована і підзвітна ООН, що має статус допоміжного органу ООН на правах автономної організації, наділена спеціальним мандатом, діяльність якої спрямована на розробку механізмів і реалізацію програм, стратегій, кампаній по захисту прав та інтересів дітей на міжнародному рівні.

З часу створення Організації Об'єднаних Націй об'єктом її особливої турботи і допомоги завжди були діти, їх благополуччя і права. Одним з перших результатів діяльності ООН було рішення, прийняте Генеральною Асамблеєю 1946 року про утворення Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) як одного з органів Об'єднаних Націй для надання допомоги дітям в Європі після Другої світової війни.

ЮНІСЕФ працює в самих важкодоступних місцях світу, щоб охопити найбільш знедолених дітей і підлітків і захистити права кожної дитини всюди. У більш ніж 190 країнах і територіях організація робить все можливе, щоб допомогти дітям вижити, розвиватися і реалізувати свій потенціал з раннього дитинства до підліткового віку. Правовою основою організації є Конвенція про права дитини, яка прагне закріпити права дітей як головні принципи і міжнародні стандарти поведінки по відношенню до дітей. Також організація наполягає на тому, що виживання, захист і розвиток дітей є універсальними імперативами розвитку, які є невід'ємною частиною прогресу людства [

Аналізуючи діяльність цієї організації, необхідно зосередити увагу, що, на думку дитячого фонду, найсерйознішими порушеннями прав дітей під час збройного конфлікту є їх вбивства та каліцтва, вербування або використання у збройних силах і збройних групах, напади на школи чи лікарні, зґвалтування чи інше тяжке сексуальне насильство, викрадення та відмова в гуманітарному доступі [2].

Як бачимо, усі перераховані злочини держава-агресор вчиняє щодо українських дітей уже майже два роки. У намаганнях завадити цим порушенням дитячий фонд оприлюднив програму змін ЮНІСЕФ, у якій містяться наступні пункти:

1. Припинення навмисних нападів, які вбивають і калічать дітей.
2. Припинення нападів на об'єкти інфраструктури, від яких залежить життя, здоров'я та розвиток дітей: заклади освіти; сферу медичної допомоги, зокрема на медичних працівників, лікарні та медичні заклади; об'єкти водопостачання та санітарії, а також на персонал, що там працює.
3. Уникнення застосування вибухової зброї в населених пунктах з огляду на її непропорційний та особливо згубний вплив на дітей.
4. Дотримання глобальних зобов'язань щодо звільнення світу від загрози наземних мін, вибухонебезпечних пережитків війни та саморобних вибухових пристроїв.
5. Припинення вербування та використання дітей збройними силами та групами, а також припинення затримання дітей, імовірно пов'язаних із збройними силами чи групами.
6. Звільнення дітей, пов'язаних зі збройними силами чи групами, службами захисту та підтримка реінтеграції в їхні громади, включаючи безпечну репатріацію дітей-іноземців до країн їхнього походження, дотримуючись принципу забезпечення якнайкращих інтересів дитини.
7. Припинення викрадення дітей у конфлікті.
8. Припинення будь-якого сексуального насильства та інших форм гендерного насильства щодо дітей.
9. Припинення відмов у наданні життєво необхідної гуманітарної допомоги дітям у надзвичайних ситуаціях і припинення нападів на гуманітарних працівників [3].

Основні принципи захисту прав дітей, на яких базується діяльність ЮНІСЕФ не відрізняються від загальних принципів охорони та захисту прав людини. Ці принципи визначені та закріплені в основних міжнародних договорах в сфері захисту прав людини. До таких принципів слід віднести: гідність, пропорційність та рівність. Разом

з тим, в сфері захисту прав дитини виділяють окремі принципи, які пов'язані із фізичними та психологічними особливостями дитячого віку, зокрема: принцип неприпустимості дискримінації; принцип найкращого забезпечення інтересів дитини; принцип вільного вираження дитиною власних поглядів; принцип дотримання (забезпечення) права дитини на виживання та здоровий розвиток; принцип особливого захисту та охорони дітей.

Сьогодні діяльність Фонду обмежуються певними проблемами, серед яких, обмеженість правового статусу, у зв'язку із чим, неможливість прийняття юридично обов'язкових рішень для держав-членів; різноманітність форм і методів досягнення цілей та пріоритетів його конкретної політики, в межах яких не завжди приділяється належна увага питанням насильства щодо конкретних категорій дітей, їх життя та смерті; недосконала організаційна структура та непрозорість фінансування та витрачання коштів. Визначені проблеми в діяльності Фонду потребують розробки дієвих напрямків та методів їх подолання. Це, в свою чергу, допоможе розкрити перспективи подальшого функціонування UNICEF в сфері захисту прав дитини. Варто відмітити, що низку таких методів та інструментів вже розроблено, частина із них міститься в Стратегічному плані ЮНІСЕФ на 2022-2025 рр. Стратегічний план визначає курс ЮНІСЕФ на роботу з населенням, урядами, бізнесом, громадянським суспільством та іншими ключовими партнерами для зміцнення програм та систем, пов'язаних з виживанням, здоров'ям та благополуччям дітей та підлітків, включаючи імунізацію, харчування, розвиток у ранньому дитинстві, психічне здоров'я та водопостачання, санітарію та гігієну.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт ЮНІСЕФ. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/aboutunicef>
2. UNICEF's change agenda for protecting children in armed conflict. URL: <https://cutt.ly/J1A5Baj>.

3. Сімакова С.І., Малишко І.В.// Міжнародно-правове регулювання соціального захисту безпритульних та бездоглядних дітей в умовах війни//Науковий вісник Ужгородського національного університету.-Серія Право.- Випуск 76.- ст. 60-67.

УДК 343.

ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ ТА ОСІБ ВЗЯТИХ ПІД ВАРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сімакова С.І., к.ю.н., доцент
кафедри публічно – правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Засуджені, взяті під варту особи користуються всіма правами людини і громадянина, про що вказано в Основному законі держави [1]. Виключенням є лише ті права, які пов'язані із затриманням, обранням міри запобіжного заходу - взяття під варту на строк досудового розслідування, чи призначенням кримінального покарання у виді обмеження чи позбавлення волі. Особи взяті під варту, засуджені до обмеження волі в умовах воєнного стану окрім прав передбачених кримінально-процесуальним, та кримінально-виконавчим законодавством набувають ще й специфічних прав, зокрема це: право на отримання інформації про умови воєнного стану в державі; право на отримання психологічної допомоги; право на забезпечення заходів безпеки під час повітряної тривоги; право на отримання гуманітарної допомоги; право на евакуацію до безпечних місць [2]. А тому варто розглянути вищевказані права засуджених осіб, та осіб взятих під варту.

Право на отримання інформації про умови воєнного стану в державі полягає в тому, що засуджені особи, та особи взяті під варту повинні бути поінформовані про оперативну ситуацію в країні отриману із офіційних джерел, та її зміни. В умовах

воєнного стану засуджені повинні підтримувати зв'язки з рідними, про що повинного дбати керівництво установ виконання покарань.

Право на отримання психологічної допомоги полягає в тому, що засуджені особи, та особи взяті під варту під час війни в країні можуть втратити своє жило, рідних та близьких людей, що може призвести до депресивного стану, антипатії, агресії, порушення умов режиму виконання та відбування покарань, вони можуть зазнавати психологічних переживань, та психологічних атак. Тому такі особи потребують кваліфікованої допомоги психологів, які зможуть надати необхідну психологічну допомогу, підтримати, та вивести із депресивного стану. В деяких випадках засуджені, та взяті під варту особи можуть отримувати заспокійливі ліки, коли вже самі не можуть справитись зі своїм психологічним станом.

Під час повітряної тривоги адміністрація кримінально-виконавчих установ повинна забезпечити безпеку засуджених, та взятих під варту осіб. Це переведення в укриття, які повинні бути пристосовані для засуджених, та взятих під варту осіб, це належні умови вентиляції, освітлення, наявність санвузлів, забезпечені належним запасом їжі та питної води.

Під час воєнного стану в державі, засуджені та взяті під варту особи можуть не отримувати посилки та передачі, у кримінально-виконавчих установах можуть виникати проблеми із матеріально-технічним забезпеченням. Тому адміністрація кримінально-виконавчих установ повинна подбати про надходження від міжнародних, громадських організацій, волонтерів гуманітарної допомоги в якості продуктів харчування, предметів першої потреби, ліків, сезонного одягу.

Відповідно до Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення у разі введення правового режиму воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2018 р. № 934 [3]. здійснюється евакуація засуджених та осіб, взятих під варту, з однієї установи виконання покарань до іншої з відповідним режимом утримання, які розташовані в

безпечній місцевості. Під час евакуації осіб, керівництво кримінально-виконавчих установ повинні подбати про транспорт для їх перевезення (конвоювання) в безпечні місця (установи відбуття покарання, слідчі ізолятори), перевірити кількість засуджених під час перевезення, подбати про наявність медичних працівників, які також повинні бути присутні під час перевезення засуджених, взятих під варту осіб.

Список використаних джерел

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Електронне джерело. Режим доступу: URL <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Які права в умовах воєнного стану мають засуджені особи та особи, взяті під варту. Електронне джерело. Режим доступу: URL <https://legalaid.gov.ua/publikatsiyi/yaki-prava-v-umovah-voyennogo-stanu-mayut-zasudzheni-osoby-ta-osoby-vzyati-pid-vartu/>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 7 листопада 2018 р. № 934 «Про затвердження Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення в разі введення правового режиму воєнного стану». Електронне джерело. Режим доступу: URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/934-2018-%D0%BF#Text>

УДК 340.1

ВРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ НОРМ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЦК ТА СП УКРАЇНИ

Самойлович А. А.,
старший викладач кафедри публічно-правових дисциплін
Соціально-гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Останнім часом в Україні гострим та актуальним питанням залишаються

взаємовідносини працівників ТЦК та СП з громадянами. Ці відносини стали дуже напруженими. Діями цих працівників порушується не тільки українське законодавство, а також міжнародно-правові норми.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Дмитро Лубінець висловився наступним чином: «Я напругу показав, що ТЦК – це є військові підрозділи. Згідно з нашою Конституцією, військові підрозділи не можуть брати участь в обмеженні прав громадян України, навіть якщо юридично у нас введений воєнний статус. Це пряма норма нашої Конституції». Також Лубінець підкреслив, що є окрема конвенція ООН, яка ратифікована, в нас є окреме законодавство, яке ратифіковане. Пояснення, яке я чув на засіданні комітету, що у нас дуже багато громадян України скористались незаконним правом і десь через корупційну складову отримали довідку про те, що вони інваліди третьої групи. Насправді вони не мають права цим займатися. Я сказав, це ж питання не до законодавства, – наголосив омбудсмен. За його словами, це потрібно вирішувати в інший спосіб, так як не можна порушувати міжнародні зобов'язання України [1].

Зараз в Україні йде тенденція до зміни підходу стосовно проходження військової служби. Стане історією такий вид служби як строкова, яку замінить інший вид служби де будуть залучатися чоловіки з 18 до 25 років. Передбачається проходження підготовки приблизно до півроку у мирний час, а у період воєнного стану дане питання буде врегульовано Указом Президента України. Таку підготовку буде можливість проходити у спеціальних навчальних підрозділах Міністерства оборони України. Відповідно, особи, які пройшли таку підготовку будуть перебувати на військовому обліку в ТЦК та СП за місцем проживання. Крім того позитивним є те, що у якості громадського контролю будуть задіяні громадські організації та об'єднання, що буде перешкоджати зловживанням. Як свідчить бойовий досвід насильно мобілізовані особи не мають мотивації та можуть бути потенційними даремно загиблими внаслідок бойових дій. Також вважаємо, що для військової служби

та для захисту держави необхідні реальні стимули морального та матеріального характеру які дійсно функціонували би в правовому аспекті.

Необхідно врахувати, що стаття 9 Конституції України регламентує, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [3].

З боку працівників ТЦК та СП часто доводиться спостерігати незаконне примусове затримання з направленням до своєї установи. Крім національного законодавства порушуються норми міжнародного права, наприклад, в ст. 4 Європейській Конвенції з прав людини зазначено, що нікого не можна тримати в рабстві або в підневільному стані [2]. Також ними порушуються інші норми міжнародного права.

Таким чином питання діяльності по мобілізаційній підготовці та проходження військової служби потребують ретельної реформації навіть в умовах воєнного стану. При здійсненні такої реформи необхідно чітко дотримуватися міжнародно-правових норм, ратифікованих Україною.

Список використаних джерел

1. Електронний ресурс: https://lb.ua/pravo/2024/01/17/594192_porushuie_normi_ukrainskoi.html.
2. Європейська Конвенція з прав людини: Електронний ресурс – https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n525
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

УДК: 342.922

ПЕВНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВІЙНИ

Мельник В.О., к.ю.н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін

Воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

У період воєнного стану, відповідно до статті 10 Закону України “Про правовий режим воєнного стану”, повноваження судів не можуть бути припинені, а частина друга статті 26 зазначеного Закону передбачає, що скорочення чи прискорення будь-яких форм судочинства забороняється. Але, разом з тим, судова гілка влади також зазнала впливу війни та її наслідків, що внесло свої корективи в процеси здійснення судочинства.

Конституція України у ч. 2 ст. 64 містить вичерпний перелік прав людини та громадянина, які навіть в умовах воєнного стану обмежувати забороняється. До цього переліку відноситься і право на судовий захист. Із цього приводу В. Я. Крижановський справедливо зазначає, що право на судовий захист не підлягає жодним обмеженням, оскільки джерелом необмеженого права на судовий захист є безпосередньо Конституція України, яка зазначає, що конституційні права та свободи людини і громадянина не можуть бути обмеженими, крім випадків, передбачених Конституцією України, а право на судовий захист прав і свобод, зокрема, не може

бути обмеженим навіть в умовах воєнного чи надзвичайного стану (ст. 64 Конституції України). Усі інші нормативно-правові акти (як законодавчі, так і підзаконні) можуть лише визначити порядок реалізації цього права, а не відмінити його чи встановити такі процедури, які ускладнили б або ж зробили, по суті, неможливим його реалізацію зацікавленими особами [2, с. 3].

В Україні відсутнє повністю безпечне місце і чи не щодня у кожній місцевості нашої держави лунають сирени, що в свою чергу передбачає необхідність особи (судді, учасника справи або працівника суду) переміститись в укриття. Таким чином, під час повітряних тривог потрібно переривати судові засідання для перебування в укритті.

Формат роботи судів та суддів зазнав змін, зумовлених особливостями воєнного стану, але все більше і більше судів адаптуються до функціонування в нових тимчасових умовах - умовах воєнного стану. Судді та всі правники продовжують працювати задля ефективної роботи судочинства. Підсистема «Електронний суд» надає широкий спектр можливостей для учасників справи як подавати документи, так і знайомитись з наявними у матеріалах справи, отримувати інформацію про хід розгляду справи тощо.

З метою вирішення питання щодо можливості дистанційної участі у судовому процесі суддів та секретарів судових засідань були висловлені аргументовані пропозиції про необхідність доповнити ст. 11 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» нормою про те, що у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку з військовими діями судові засідання можуть проводитися у залах засідань інших судів, а також у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду (зали засідань), у тому числі й суддею, із використанням власних технічних засобів [3, с. 30].

Із метою ефективної реалізації вказаних правових положень Верховна Рада України прийняла Закон України від 03.03.2022 № 2112-IX «Про внесення зміни

до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної підсудності судових справ», у якому уточнено, що у разі неможливості здійснення правосуддя судом з об'єктивних причин під час воєнного або надзвичайного стану, у зв'язку зі стихійним лихом, військовими діями, заходами щодо боротьби з тероризмом або іншими надзвичайними обставинами може бути змінено територіальну підсудність судових справ, що розглядаються в такому суді, за рішенням Вищої ради правосуддя, що ухвалюється за поданням Голови Верховного Суду, шляхом її передання до суду, що найбільш територіально наближений до суду, який не може здійснювати правосуддя, або іншого визначеного суду [4].

Саме тому, постає необхідність удосконалення законодавчої бази та практики дистанційних судових слухань, зокрема для забезпечення можливості брати участь у судових засіданнях дистанційно не лише учасникам справи, а й суддям та секретарям судових засідань.

Список використаних джерел:

1. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII: станом на 31 груд. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Крижановський В.Я. Конституційно-правові засади судового захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні : автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.02 ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 20 с
3. Міністерство юстиції України. Директорат правосуддя та кримінальної юстиції. «Оперативний моніторинг: правосуддя в умовах війни» / відп. ред. к.ю.н. О.М. Олійник. 188 с. URL: <https://minjust.gov.ua/m/monitoring-vprovadjennya-ta-analiz-efektivnosti-пра>
4. Закон України «Про внесення зміни до частини сьомої статті 147 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо визначення територіальної

підсудності судових справ» від 03.03.22 № 2112-IX. URL:
<https://ips.ligazakon.net/document/t222112>.

УДК: 346.9

ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО)

Аргат Я. П., к.ю.н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Головний зміст підприємництва як фундаментальної основи конституційного ладу складає конституційне право громадян на підприємницьку діяльність. Відповідно до ст. 42 Конституції України кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом. Це право базується на свободі підприємницької діяльності, тобто на реальній можливості здійснення особою на власний розсуд і ризик господарської діяльності, не забороненої законом, з метою одержання прибутку [1].

Основний Закон України окрім того, що закріплює за кожним право на підприємницьку діяльність, ще і встановлює відповідні умови, так звані обов'язки, з дотриманням яких можна без перешкод на практиці реалізувати зазначене право. Одним із провідних принципів конституційного статусу людини і громадянина є єдність прав і обов'язків.

Дослідження теоретичних і практичних проблем забезпечення державою конституційного права людини і громадянина на підприємницьку діяльність зумовлена тим, що: тривалий час у системі прав і свобод людини в Україні вказане право було відсутнє, а його закріплення в Конституції нашої держави відбулось зовсім недавно, що зумовлюватиме актуальність досліджень в цій царині ще протягом тривалого часу. Також зростає роль прав людини в Україні, а саме необхідно нарешті

зробити акцент не тільки на загальнотеоретичних аспектах прав людини, але й звернути увагу на проблеми забезпечення цих прав, зосередитись на вивченні та створенні дієвих механізмів реалізації, охорони та захисту права на підприємницьку діяльність в Україні. Право людини і громадянина на підприємницьку діяльність – це визнана та гарантована Конституцією та законами України можливість людини і громадянина самостійно, ініціативно, систематично, на власний ризик діяти у сфері виробництва, розподілу, обміну, надання послуг, зайняття торгівлею та використання матеріальних благ з метою одержання прибутку [2].

У сучасному українському законодавстві та засобах масової інформації застосовується термін «підприємницька діяльність». Підприємницька діяльність (підприємництво) — це ініціативна, самостійна діяльність осіб або підприємств (фірм), націлена на отримання прибутку, або особистого доходу, і яка здійснюється на власний ризик та під власну майнову відповідальність. Підприємництво дозволяється у будь-якій галузі господарської діяльності, яка не забороняється законом: у промисловості, сільському господарстві, торгівлі, побутовому обслуговуванні, у сфері операції з цінними паперами, банківській, юридичній, видавничій та інформаційно-консультативній діяльності. Основними сферами підприємницької діяльності є виробництво (продукції, послуг), комерція (торгівля), фінансове та комерційне посередництво. Отже, підприємництво — це організація корисної виробничої діяльності, спрямованої на випуск товарів і надання послуг. Також можна сформулювати визначення, що підприємництво — це форма діяльності у сфері виробництва і обміну товарів та надання послуг з метою отримання прибутку.

Отже, висновок досліджуваного поняття полягає в тому, що конституційне право на підприємницьку діяльність слід розуміти як сукупність вимог що закріплені на законодавчому рівні. Підприємництво, будучи одним із різновидів творчої, пошукової, ризикової соціальної діяльності, у більшості країн світу з ринковою економікою вважається одним із найпрестижніших занять. Адже саме цей вид

діяльності у відповідних умовах найкращим чином виявляє людську суть, допомагає проявитися працівнику як особистості. Здійснюючи самостійну підприємницьку діяльність, працівник зростає як у професійному плані, так і в інтелектуальному. І це має цілком реальні позитивні наслідки для всього суспільства. Історія доводить, що підняти економіку та інші сфери буття до високого рівня розвитку можливо переважно шляхом демонстрації членами цього суспільства їх господарської ініціативи.

Список використаних джерел:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. А.В. Ковач Право людини на підприємництво / Ковач А.В. // Проблеми цивільного та підприємницького права в Україні – 2012р. – С. 212
3. https://cpto.dp.ua/public_html/posibnyky/posibnyk/page15.html

УДК: 347.77

ОХОРОНА ПАТЕНТНИХ ПРАВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Пахомова А.О., к.ю.н., доцент
завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Нерідко під час кризових моментів в державі питання захисту інтелектуальної власності відходить на другий план, проте це не є правильним, адже розвиток промислової власності є рушійною силою для подальшої сталої розбудови економіки у поствоєнний період. У законодавстві розвинених країн є особливість, яка відображається у тому, що поняття промислової власності розкривається також через перелік непатентоспроможних об'єктів. При цьому підстави непатентоспроможності різні. Насамперед непатентоспроможними є рішення, що не підпадають ні під один із

видів об'єктів, передбачених законодавством. До непатентоспроможних об'єктів у ряді розвинених країн ставляться методи лікування та діагностики хвороб людини, як відповідають критерію промислової придатності (Франція, Японія); способи хірургічного та терапевтичного лікування та діагностики хвороб людини або тварин (Швейцарія); не допускається видача патентів на речовини, отримані шляхом перетворення атомного ядра (Японія), якщо така речовина призначена для військових цілей (США). Непатентоспроможні винаходи, які можуть бути матеріалізовані (наприклад, методи ведення підприємницької діяльності, математичні формули). Непатентоспроможні об'єкти, що суперечать моралі, добрим звичаям, або об'єкти, застосування яких суперечить законодавству (наприклад, метод фальсифікації харчових продуктів).

Серйозні успіхи Німеччини в інноваційному розвитку значною мірою пов'язані з особливостями її законодавства щодо охорони та використання результатів інтелектуальної діяльності. У зв'язку з цим досвід Німеччини може бути дуже корисним для вдосконалення вітчизняного законодавства в галузі охорони та використання результатів інтелектуальної діяльності, тим більше, що багато новел 90-х років ХХ століття у розвитку національного авторського та патентного права створювалися саме виходячи з традиції німецького законодавства.

Аналіз законодавства Німеччини дозволяє виявити низку основних сучасних тенденцій розвитку нормативно-правового забезпечення інноваційної діяльності в країні, які спрямовані на:

- 1) на захист національних інтересів та створення сприятливих умов для використання досягнень науки та техніки у виробництві, включаючи розробку та широке використання необхідних стимулів, що заохочують наукові дослідження у приватному секторі, а також заходи державної підтримки та розвитку малого інноваційного підприємництва;

2) на децентралізацію патентно-ліцензійної діяльності, розширення прав федеральних лабораторій на інтелектуальну власність, отриману рахунок коштів федерального бюджету;

3) на регулювання умов комерціалізації та передачі технологій з військового у цивільний сектор економіки, а також із цивільно-державного у приватний сектор економіки [1, с. 168].

Зроблені висновки підтверджуються практикою. Як зазначалося раніше, серед 27 країн Євросоюзу Німеччина впевнено лідирує за всіма показниками, пов'язаними із здійсненням інноваційної діяльності.

Незважаючи на прогресивні зміни національного законодавства в сфері патентного права в період становлення української незалежності, стрімкий розвиток науково-технічного прогресу диктує свої вимоги. Сьогодні розвинена патентна система існує у багатьох «високотехнологічних» країнах, Україна не має стояти осторонь, тому модернізація законодавства в сфері захисту винаходів та корисних моделей необхідна з низки причин. По-перше, розвинена патентна система залучає висококваліфікованих робітників, інженерів, вчених, які необхідні розвитку технологій. По-друге, розвинена патентна система залучає іноземні компанії, відповідно, додатковий капітал. Це пов'язано багато в чому із тим, що організації почуваються захищеними від копіювання інтелектуальної власності й більшою мірою цікавляться співробітництвом. По-третє, розвинена патентна система сприятиме зменшенню «відтіку мозку» з держави, оскільки впевненість у безпеці від незаконного копіювання, і потенційна можливість якісного захисту винахідницьких прав підтримуватимуть як національні компанії, які реєструють власні патенти, так і окремих учених. Вищевказані причини мають прямий вплив на досягнення сталого економічного зростання – ключового завдання будь-якої держави. Драйвер сучасного розвитку – технології. Швидкість впровадження технологій, можливість швидкого їх розвитку, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств сприятливо

впливатимуть на динаміку не лише макроекономічних показників, що показують загальний економічний стан держави, а й реальне виробництво, населення, що є пріоритетною та головною метою впровадження будь-якого нововведення на будь-якому етапі розвитку суспільства.

Список використаних джерел:

1. Ярошевська Т. В. Проблеми охорони прав промислової власності в Україні : моногр. / Т. В. Ярошевська. – Дніпро : Видавець Біла К.О., 2020. – 372 с.

УДК 6342.7

МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ОКУПОВАНОГО КРИМУ

Настіна О. І., к.ю.н., доцент
кафедри цивільно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Питання правових наслідків незаконного рішення російської федерації щодо включення земельних ділянок у тимчасово окупованому Криму до переліку заборонених для володіння іноземцями та механізми захисту права власності на землю в умовах окупації набувають надзвичайного змісту.

Так, 20 березня президент РФ своїм указом заборонив іноземним громадянам та особам без громадянства мати у власності землю практично на всій території Кримського півострову. Землі віднесли до категорії «прикордонних», які можуть перебувати у власності лише громадянам РФ. Під дію Указу потрапило 11 районів АР Крим, а саме: Бахчисарайський, Джанкойський, Кіровський, Красноперекіпський, Ленінський, Нижньогірський, Роздольненський, Сакський, Сімферопольський, Советський і Чорноморський райони. Іноземці також не можуть володіти ділянками в таких міських округах, як Алушта, Армянськ, Євпаторія, Керч, Саки, Судак,

Феодосія і Ялта, а також у 8 з 10 районів у Севастополі. Заборона не поширюється на 3 райони Криму – Первомайський, Красногвардійський і Білогірський, а також Верхньосадівський та Тернівський райони Севастополя, адже вони не межують з материковою частиною України і не мають виходу до Чорного моря.

Правова проблема полягає в тому, що віднесення кримських земель до прикордонних тягне за собою обов'язок для іноземців відчужити земельну ділянку упродовж року з моменту виникнення права власності на майно(ч. 1 ст. 238 Цивільного кодексу РФ). Відповідно до роз'яснень цей строк починають відраховувати з моменту набрання законної сили Указу №201, а отже – з 20 березня 2020 року. Однак існують різні міжнародно-правові режими, які необхідно враховувати при обранні і впровадженні моделі перехідного правосуддя [1].

Разом з тим позиції України мають визначальний зміст. Представництво Президента України в АР Крим одразу почало засуджувати неправомірні дії окупаційної влади Російської Федерації. У Представництві вважають, що це черговий акт порушень державного суверенітету та територіальної цілісності України, а також норм і принципів міжнародного права.

Власникам земельних ділянок, першочергово – громадянам України, варто розуміти, що Україна чітко зазначає позицію невизнання дії цього Указу, вважаємо його таким, що не створює жодних правових наслідків. І з точки зору законодавства України та міжнародного права, навіть у випадках, якщо такі ділянки будуть вилучатися, ці громадяни будуть залишатися законними власниками своїх земельних ділянок [2].

Наразі національну модель перехідного правосуддя задля захисту прав людини в умовах подолання наслідків збройного конфлікту на території України з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій та Комісії з питань правової реформи при Президентіві України обговорюють на самих високих рівнях у міжнародних колах.

За практикою, що склалась в РФ, в таких випадках власник ділянки повинен здійснити її відчуження протягом року. Якщо він цього не зробить, ділянку продадуть примусово за рішенням суду, а отримані кошти перерахують уже колишньому власнику. За загальними правилами та за приписами Конституції РФ закон не має зворотної сили у часі (ст. 54 Конституції РФ). Тому цей указ мав би застосовуватись лише до земельних ділянок, які перейшли у власність іноземних громадян після набранням ним чинності. Широкомасштабна практика експропріації окупаційною владою земельних ділянок кримчан на підставі рішень судів, які переглядали законність виділення цих ділянок згідно російського законодавства. Іншими словами, окупанти застосували свої закони до відносин, які виникли ще задовго до окупації. Безумовно, це правовий абсурд і свавілля. Так само незаконним є застосування правових наслідків статті 238 до кримчан, які вже володіють земельними ділянками в Криму.

Список використаних джерел:

1. Модель перехідного правосуддя в Україні. Юридична газета / Електронний ресурс. Режим доступу <https://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/model-perehidnogo-pravosuddya-v-ukrayini.htm>

2. Механізм протидії незаконному вилученню земельних ділянок, які перебувають у власності українських кримчан // Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.helsinki.org.ua/articles/pravozakhysnyky-opryliudnyly-mekhanizm-protydii-nezakonnomu-vyluchenniu-zemel-nykh-dilianok-iaki-perebuvaiut-u-vlasnosti-ukrainskykh-krymchan/>

УДК: 342.7

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ
ПРОВЕДЕННІ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТРУЧАННЯМ У ТАЄМНИЦЮ**

ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ Й ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Звонарьов О. Ю., к.ю.н., доцент
кафедри публічно-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Відповідно до ст.ст. 30-32 Конституції України [1] кожному гарантується недоторканність житла, таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції та ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України. Державні гарантії дотримання прав людини створюють об'єктивні умови їх реалізації незалежно від волі окремих суб'єктів, наділених владними повноваженнями.

Законодавче гарантування таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції означає пряму заборону на здійснення зі сторони будь-яких осіб протиправних дій, які прямо чи опосередковано обмежують або порушують права людини щодо приватного спілкування. Разом з тим право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції не належить до різновиду абсолютних. Так, відповідно до ч. 2 ст. 8 Європейської конвенції з прав людини 1950 р. зазначається, що органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [2].

У ст. 31 Конституції України також передбачені певні винятки щодо обмеження цього права, які можуть бути встановлені судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної

справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо. Таким чином, здійснення заходів, пов'язаних із втручанням у приватне спілкування, є можливим за умови, що вони проводяться відповідно до визначених у законі підстав – лише при наявності даних, які містять достовірні відомості про загрози безпеці особи, суспільству, державі.

У Конституції України визначено не лише перелік прав людини, які можуть у передбачених законом випадках тимчасово обмежуватися в мирний час, але й ті, що підлягають обмеженню протягом періоду дії правового режиму надзвичайного або воєнного стану. Так, відповідно до ст. 64 Конституції в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Окремі обмеження щодо права людини і громадянина на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, визначені в ст. 31 Конституції України, можуть встановлюватися в умовах воєнного або надзвичайного стану із зазначенням строку дії цих обмежень.

Правовою основою введення воєнного стану є Конституція України, Закон України «Про правовий режим воєнного стану» та указ Президента України про введення воєнного стану в Україні або в окремих її місцевостях, затверджений Верховною Радою України (ст. 2 Закону України «Про правовий режим воєнного стану»). 24 лютого 2022 року у зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України Указом Президента України № 64/2022, затвердженим Законом України від 24 лютого № 2102-ІХ, в Україні введено воєнний стан [3]. У п. 3 Указу Президента зазначено, що у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені ст.ст. 30-34, 38, 39, 41-44, 53 Конституції України. Тим самим вводяться тимчасові обмеження права на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, передбаченого ст. 31 Конституції України.

Відповідно до п. 7 Указу про введення в Україні воєнного стану, про обмеження прав і свобод людини і громадянина, що є відхиленням від зобов'язань за Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, та про межу цих відхилень і причини прийняття такого рішення МЗС України проінформувало у формі нотифікації Генерального секретаря ООН та офіційних осіб іноземних держав. У п. 2.2 документу-нотифікації зазначено, що Україна тимчасово обмежує право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної й іншої кореспонденції та, на період дії правового режиму воєнного стану, відмовляється від зобов'язань за ст.ст. 19-20 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права 1966 р. [4] та ст. 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р., що є зрозумілим та правомірним за таких обставин.

Висновки. У підсумку зазначимо, що сучасний стан дотримання прав людини при проведенні заходів, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування, відповідає вимогам Конституції, інших законів України та міжнародних правових актів. Такі заходи, пов'язані із тимчасовим обмеженням окремих конституційних прав особи, проводяться виключно за наявності підстав, передбачених законом, з дотриманням належної правової процедури щодо надання дозволу, безпосереднього здійснення та використання отриманих матеріалів. Їх тимчасове обмеження у мирний час та під час дії правового режиму воєнного стану є виправданим та правомірним, оскільки, здійснюється у відповідності до вимог законодавства і з дотриманням належних правових процедур та відповідає інтересам особи, суспільства і держави.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Європейська конвенція з прав людини 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text.

3. Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.

4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043

УДК: 340.12

РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Тимощук О.Г., к.ю.н., доцент
кафедри конституційного права та теоретико-правових дисциплін
Соціально – гуманітарний факультет
Білоцерківський національний аграрний університет

Відомо, що права та свободи особи є важливими соціальними цінностями, які визначають характер діяльності держави. Розуміння та реалізація концепції "права та свободи людини і громадянина" має вирішальне значення для суспільства, яке прагне бути демократичним та гуманним. У сучасному світі немає ідеї більш важливої та водночас важко втіленої в практику, ніж права та свободи людини й громадянина. Права людини слугують основним критерієм оцінки якості державності, рівня демократії, відданості правовому базису, моральності та загальнолюдських цінностей [1].

Оголосивши себе правовою державою, як стверджує стаття 1 Конституції України, Україна здійснює перший крок у напрямку правової державності, ґрунтованої на визнанні прав і свобод особи як найвищої цінності. Конституція України також визначає, що права і свободи людини є невідчужуваними і непорушними (стаття 21), гарантованими і нескасованими (стаття 22), і держава несе

відповідальність перед громадянином за свою діяльність, забезпечення прав і свобод людини вважається головним обов'язком держави [2].

Забезпечення законності, правопорядку, захист прав, свобод і законних інтересів громадян є обов'язком держави, її органів, організацій, установ та посадових осіб. Ці питання стають особливо важливими у контексті прагнення України до повноправного членства в Європейському Союзі [3].

Наша країна вимагає впровадження європейських стандартів у сфері прав людини і громадянина та невідхідного їх дотримання, як визначено у статті 14 "Верховенство права та повага до прав людини і основних свобод" Розділу III "Юстиція, свобода та безпека" Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, підписаної 27 червня 2014 року і ратифікованої Україною 16 вересня 2014 року [4].

У зв'язку з принципом, який визнає людину, її життя, здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпеку як найвищі соціальні цінності в Україні, Конституція України чітко стверджує, що навіть у період воєнного або надзвичайного стану не можуть бути обмежені права та свободи людини. Таким чином, існує система загальнонаціональних і правових гарантій, яка забезпечує збереження всіх основних правових інститутів, що забезпечують захист і захист прав і свобод, закріплених у Конституції.

Навіть у складних для країни обставинах Конституційний Суд, суди загальної юрисдикції, органи внутрішніх справ, прокуратура та інші компетентні органи повинні продовжувати свою діяльність, оскільки вона є вирішальною для захисту прав і свобод людини. Не менш важливим є послідовне впровадження механізмів демократичного нагляду за системою національної безпеки може діяти як ефективний імпульс для розвитку громадянського суспільства, сприяти просуванню України в напрямку європейської інтеграції та повноцінного членства в євроатлантичних інституціях.

Список використаних джерел:

1. Melnyk O. Extrajudicial institutions in the sphere of human rights protection in the EU / O. Melnyk // Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities : proceedings of the III Correspondence International Scientific and Practical Conference (Vinnytsia-Vienna, 14-15 may 2022). - Vinnytsia, Ukraine-Vienna, Austria, 2022. - P. 169-170.

2. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Мельник О. Г. Механізм захисту фундаментальних прав людини у Європейському Союзі: нормативні та правові гарантії забезпечення /О. Г. Мельник // Юридичний науковий електронний журнал. - 2022. - № 4. - С. 40-44. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-4/8>

4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Угоду ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

УДК: 342.9

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Катаєв Я. Д.,
студент 3 курсу соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.**
Білоцерківський національний аграрний університет

В умовах військового стану медичні працівники працюють в надзвичайно складних умовах. Вони стикаються з підвищеним ризиком для життя і здоров'я,

психологічним навантаженням, а також з обмеженими ресурсами. Для забезпечення належного соціального захисту медичних працівників в умовах військового стану необхідно вжити таких заходів :

- забезпечити медичних працівників належними умовами праці. Тобто включає в себе забезпечення медичних закладів необхідним обладнанням, медикаментами та матеріалами, а також створення безпечних умов праці;

- матеріальне забезпечення медичних працівників має бути на належному рівні. Це включає в себе підвищення зарплати, надання пільг та компенсацій;

- соціальні гарантії медичних працівників повинні включати в себе такі елементи, як медичне страхування, пенсійне забезпечення, соціальний захист сімей військовослужбовців та працівників Збройних Сил України;

- психологічна підтримка медичних працівників є важливою для збереження їхнього психічного здоров'я та профілактики професійного вигорання [1].

Медичні працівники в умовах війни працюють в надзвичайно складних умовах. Вони стикаються з підвищеним ризиком для життя і здоров'я, психологічним навантаженням, а також з обмеженими ресурсами, тому для забезпечення належного соціального захисту медичних працівників в умовах військового стану необхідно забезпечити медичних працівників належними умовами праці, а саме забезпечення медичних закладів необхідним обладнанням, медикаментами та матеріалами, а також створення безпечних умов праці.

Уряд України вже вжив ряд заходів щодо забезпечення медичних закладів необхідним обладнанням та медикаментами. Однак, необхідно також забезпечити безпечні умови праці для медичних працівників, зокрема, шляхом будівництва бомбосховищ та укриттів, також підвищив зарплати медичним працівникам на 20%. Однак, необхідно продовжувати підвищувати зарплати, щоб вони були достатні для забезпечення належного рівня життя медичних працівників. Особливо необхідно надати медичним працівникам пільги та компенсації, наприклад, компенсацію за

витрати на проїзд, харчування та житло [2]. Щодо соціальних гарантій. Соціальні гарантії медичних працівників повинні включати в себе такі елементи, як медичне страхування, пенсійне забезпечення, соціальний захист сімей військовослужбовців та працівників Збройних Сил України [3]. Уряд України вже забезпечує медичне страхування медичних працівників. Однак, необхідно також забезпечити пенсійне забезпечення медичних працівників, яке буде достатнім для забезпечення їхнього добробуту на пенсії. Особливо необхідно надати медичним працівникам соціальний захист сімей військовослужбовців та працівників Збройних Сил України, наприклад, допомогу на дітей, допомогу при народженні дитини тощо.

З огляду на вищезазначене, соціальний захист медичних працівників в умовах військового стану є одним із пріоритетних завдань держави. Медичні працівники в цей час працюють в надзвичайно складних умовах, ризикуючи своїм життям і здоров'ям, та забезпечують надання медичної допомоги населенню.

Отже, проаналізувавши проблематику соціального захисту медичних працівників в умовах військового стану я вважаю не тільки обов'язком держави, але й моральним імперативом. Медичні працівники в цей час працюють на межі своїх можливостей, ризикуючи своїм життям і здоров'ям, щоб врятувати життя інших. Вони є справжніми героями, які заслуговують на повагу та підтримку. Я вважаю, що держава повинна зробити все можливе, щоб забезпечити медичних працівників належними умовами праці, матеріальним забезпеченням, соціальними гарантіями та психологічною підтримкою. Це дозволить їм ефективно виконувати свої професійні обов'язки та сприятиме їхньому добробуту.

Список використаних джерел:

1. Права медичних працівників в умовах воєнного стану (№ 9/2022). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9-2022-%D0%BF#Text>

2. Соціальний захист (Кабінет Міністрів України). URL : <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-strategiyi-socialnogo-zahistu-naselennya-ukrainy-na-period-do-2030-roku-1002-2022-n>

3. Соціальні послуги, які надаються під час воєнного стану та останні зміни у цій сфері (Міністерство соціальної політики). URL : <https://www.msp.gov.ua/news/socialni-poslugi-yaki-nadavajutsya-pid-chas-voyennogo-stanu-ta-ostanni-zminy-u-tsiy-sferi>

УДК: 331.5

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВІЙНИ

Богданевич Д. І.,
студентка 3 курсу *соціально-гуманітарного факультету*
Науковий керівник – **МАЛИШКО І.В.**
Білоцерківський національний аграрний університет

Захист осіб з інвалідністю під час війни є поважною соціальною та гуманітарною проблемою, яка вимагає особливої уваги та дій з боку держави, міжнародних організацій та громадськості. Важливо забезпечувати безпеку та добробут людей з інвалідністю під час війни, а також враховувати їхні особливі потреби та інтереси, але на даний момент в Україні вони є достатньо незахищеною верствою населення.

Відповідно до статті 2 Закону України „Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні” [1] особою з інвалідністю є особа зі стійким розладом функцій організму, що при взаємодії із зовнішнім середовищем може призводити до обмеження її життєдіяльності, внаслідок чого держава зобов’язана створити умови для реалізації нею прав нарівні з іншими громадянами та забезпечити її соціальний захист.

Основні аспекти захисту осіб з інвалідністю під час війни включають:

1. Забезпечення безпеки: Держави повинні забезпечувати безпеку особам з інвалідністю під час воєнного конфлікту, включаючи застосування міжнародного гуманітарного права та дотримання загальноприйнятих норм інтернаціонального права. Особи з інвалідністю мають право на захист від насильства, яке каратиметься з такою ж силою як і по відношенню до інших.

2. Забезпечення медичного обслуговування та реабілітації: особи з інвалідністю під час війни мають право на доступ до якісних медичних послуг та реабілітації. Держави та міжнародні гуманітарні організації повинні працювати разом для забезпечення необхідного медичного обладнання, медикаментів та фахівців з медичної допомоги. Окрім держави цим можуть займатися як міжнародні організації так і українські.

3. Забезпечення соціальних послуг та підтримки: особи з інвалідністю потребують різних соціальних послуг, включаючи психологічну підтримку, освіту, професійну реабілітацію та доступ до робочих місць. Держави мають стимулювати розвиток таких послуг та забезпечувати їхню доступність особам з інклюзивністю. Щодо психологічного аспекту потрібно підходити відповідально, адже деякі з осіб з інвалідністю через свої вади можуть не розуміти всього, що відбувається навкруги, а отже їм необхідна допомога спеціалістів, які допоможуть зрозуміти та пережити цей стрес. З приводу освіти та робочих місць необхідно створити окремий ресурс на якому такі особи зможуть самостійно або за допомогою опікуна знайти варіанти, які їм підходять, адже проблеми з цим були і до війни, а зараз у зв'язку з внутрішнім переміщенням, збільшенням кількості осіб з інвалідністю в наслідок російської агресії ситуація погіршилась. Ще можна передивитися певні професії та систематизувати їх для того аби абсолютно кожен в незалежності від його вад міг їх виконувати.

4. Запобігання дискримінації: особи з інвалідністю під час війни часто стикаються зі дискримінацією. Під дискримінацією ми вбачаємо такі аспекти як

непідготовленість бомбосховищ для осіб з інвалідністю, забезпечення умов для їх вивезення з окупованих територій, недостатній рівень тренінгів та інформації для них що робити в екстрених випадках, адже є особи з вадами зору, слуху, мовлення і т.д., а це означає, що вони потребують окремого підходу.

5. Міжнародне співробітництво: Іноземні держави можуть допомагати не лише з ліками та приладдям, а і з перевезенням людей з інвалідністю закордон, надання співробітників, що зможуть допомагати їм та піклуватися про них.

6. Контроль над наявністю опікуна: у цей складний час необхідно ще ретельніше підходити до контролю над опікунами, адже вони можуть виїхати закордон, померти, опинитися на окупованих територіях за збігом обставин, помилково потрапити під мобілізацію.

Отже, на даний момент в Україні достатньо проблем що стосуються осіб з інвалідністю, тому необхідно наголошувати на них та робити все необхідне для їх вирішення. Робити це можна за допомогою волонтерства, петицій, доєднання або створення громадських організацій, зв'язуватися з благодійними фондами і т.д.

Список використаних джерел:

1. Л. Б. Баранник Соціальний захист громадян, навчальний посібник, видання 2-ге, доповнене і перероблене, Ст. 142-150.

УДК: 342.7

ПРОБЛЕМА ПОВЕРНЕННЯ НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ ДІТЕЙ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ НА ТЕРИТОРІЮ ДЕРЖАВИ АГРЕСОРА РОСІЇ

Даніленко Т.Л.,
студентка 2 курсу соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник- СОКИРИНСЬКА О.А.
Білоцерківський національний аграрний університет

Стаття стосується проблеми незаконного вивезення українських дітей до росії, її розслідування міжнародними органами, зокрема Міжнародним кримінальним судом, та реакції міжнародної спільноти, включаючи ухвалення резолюції Парламентською асамблеєю Ради Європи. Ця тема включає аспекти порушення міжнародного права, прав дітей, а також питання притягнення до відповідальності за такі дії.

Проблема повернення незаконно вивезених дітей з території України на територію держави-агресора росії піднімає питання порушення прав дітей, міжнародного гуманітарного права. Ця проблема включає в себе не тільки фізичне вивезення дітей з їх рідного середовища, але й питання їхньої захисту, права на сімейне життя, освіту, медичне обслуговування, а також психологічні та соціальні наслідки такого вивезення. Це також стосується зусиль урядів, міжнародних організацій та правозахисників у справі ідентифікації, розшуку та повернення цих дітей.

Продовжуючи тему про проблему повернення незаконно вивезених дітей з України на територію росії, слід врахувати, що це питання вимагає міжнародного втручання та дипломатичних зусиль. Має враховуватися здатність міжнародних інституцій та організацій, таких як ООН, ЮНІСЕФ, ЄС, використовувати свій вплив для забезпечення безпечного повернення дітей. Ключовим є забезпечення дотримання міжнародного гуманітарного права та прав дитини. Ситуація вимагає також належного документування порушень, щоб в майбутньому винні особи могли бути притягнуті до відповідальності. Ця проблема підкреслює важливість збереження прав людини та міжнародної солідарності у відповіді на виклики, спричинені збройними конфліктами.

Випадки незаконного вивезення дітей росією з України:

1. **Херсонський Дитячий Будинок:** Звідти російські сили вивезли 14 дітей в жовтні 2022 року [1].

2. **Інші випадки:** Human Rights Watch зафіксувала численні випадки, коли російські посадовці та їхні поплічники застосовували примус для насильницького переміщення українських мирних громадян, зокрема дітей, до Росії або окупованих росією територій України [2].

3. **Загальна кількість депортованих дітей:** Згідно з інформацією, яка була оприлюднена, приблизно 20 тисяч українських дітей було депортовано до Росії під час війни [3].

4. **Випадок з Ізюмом на Харківщині:** Українські діти з Ізюма також були вивезені в росію [4].

Ці випадки свідчать про серйозні та систематичні порушення прав дітей в умовах збройного конфлікту.

Незаконне вивезення дітей з окупованих територій росією порушує низку міжнародних законів та конвенцій, включаючи:

1. **Конвенція ООН про права дитини:** Особливо статті, які стосуються захисту дітей у збройних конфліктах, права дітей на сімейне життя, освіту та охорону здоров'я. [5]

2. **Четверта Женевська конвенція:** захищає цивільне населення під час війни та забороняє депортацію або переміщення цивільного населення з окупованих територій. [6]

3. **Римський статут Міжнародного кримінального суду:** Вивезення дітей може розглядатися як воєнний злочин або злочин проти людяності. [7]

4. **Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницького зникнення:** Ця конвенція забороняє насильницькі зникнення, які можуть включати вивезення дітей без відома або згоди їхніх батьків чи опікунів. [8]

Ці та інші міжнародні закони та конвенції створюють правову основу для захисту прав дітей і можуть бути використані для притягнення відповідальних осіб до відповідальності.

На нашу думку для притягнення росії до відповідальності за порушення міжнародних законів при незаконному вивезенні дітей з окупованих територій, можуть бути вжиті такі заходи:

1. **Звернення до міжнародних судових інстанцій:** Спроба притягнути росію до відповідальності через Міжнародний кримінальний суд або інші міжнародні трибунали.

2. **Використання міжнародних механізмів звітування та моніторингу:** Подання доказів порушень у міжнародні організації, такі як ООН, ЄС, Рада Європи.

3. **Дипломатичний тиск:** Використання дипломатичних каналів для залучення міжнародної спільноти та збільшення тиску на росію.

4. **Економічні санкції:** Накладення міжнародних санкцій на росію для підвищення вартості її дій.

5. **Публічне засудження та інформаційна кампанія:** Використання медіа та публічних виступів для збільшення обізнаності про порушення та створення громадського тиску.

Ці заходи можуть бути ефективними у поєднанні з міжнародною правовою та дипломатичною підтримкою.

Ці та інші міжнародні закони та конвенції створюють правову основу для захисту прав дітей і можуть бути використані для притягнення відповідальних осіб до відповідальності.

Висновок міжнародного суду щодо незаконного вивезення дітей зазвичай буде зосереджений на порушеннях міжнародного права, в тому числі Конвенції про права дитини, Женевських конвенцій, а також можливих воєнних злочинах чи злочинах проти людяності. Суд може визнати ці дії як серйозні порушення прав дітей та міжнародних гуманітарних законів і накласти відповідні санкції або рекомендації для їх повернення та відшкодування збитків. Однак, будь-який висновок залежить від конкретних деталей кожного випадку та доказів, представлених суду.

Наразі не існує конкретного випадку, в якому міжнародний суд прийняв би рішення щодо незаконного вивезення дітей з України до росії. Однак, згідно з інформацією, Міжнародний кримінальний суд (МКС) веде розслідування фактів незаконного вивезення українських дітей на територію російської федерації. [9]

Крім того, Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію про депортацію та примусове вивезення українських дітей до Росії, в якій говориться про можливий геноцид з боку росії щодо українців, згідно з Конвенцією ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. [10]

Це вказує на те, що міжнародна спільнота активно реагує на цю проблему і намагається вжити заходів для розслідування та притягнення винних до відповідальності. Процеси в МКС можуть зайняти певний час, але наявність таких розслідувань свідчить про визнання серйозності ситуації та потенційну можливість притягнення винних до відповідальності на міжнародному рівні.

Список використаних джерел:

1. Херсонський Дитячий Будинок. – Електронний ресурс. – режим доступу:<https://www.hrw.org/uk/news/2023/05/26/fresh-details-russias-forcible-transfer-ukrainian-children>
2. Інші випадки. URL:– Електронний ресурс. – режим доступу:<https://www.hrw.org/uk/news/2023/05/26/fresh-details-russias-forcible-transfer-ukrainian-children>
3. Загальна кількість депортованих дітей. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу:<https://www.dw.com/uk/povernenna-deportovanih-u-rf-ditej-dorogo-skladno-nebezpecno/a-67392658>
4. Випадок з Ізюмом на Харківщині. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.rbc.ua/ukr/news/rossiyane-deportirovali-detey-izyuma-balaklei-1662816732.html>

5. Конвенція ООН про права дитини. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021 - Text

6. Четверта Женевська конвенція. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154 - Text

7. Римський статут Міжнародного кримінального суду. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588 - Text

8. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницького зникнення. URL:– Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154 - Text

9. Розслідування фактів незаконного вивезення українських дітей на територію російської Федерації. – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://court.investigator.org.ua/uk/2023/03/deportatsiyu-ukrayinskyh-ditej-do-rf-rozsliduvatyme-mizhnarodnyj-kryminalnyj-sud/>

10. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) ухвалила резолюцію про депортацію та примусове вивезення українських дітей до росії, в якій говориться про можливий геноцид з боку росії щодо українців, згідно з Конвенцією ООН про запобігання злочину геноциду та покарання за нього. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/parye-ukhvalyla-rezolyutsiyu-pro-oznaky-henotsydu-shcho-dali/32384079.html>

УДК: 327.5

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВИРІШЕННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА ЗБЕРЕЖЕННІ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Ель Заєд А. Н.
студентка 2 курсу соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник- **СОКИРИНСЬКА О. А.**,
Білоцерківський національний аграрний університет

Екологічні проблеми та збереження природних ресурсів стають важливим аспектом сучасного світу. Згідно з Державним доповідним центром з екології та природних ресурсів, зростаюча індустріалізація та експлуатація природних ресурсів породжують загрозу екосистемам.[1] Це робить актуальним вивчення ролі міжнародного права у вирішенні цих проблем.

Міжнародне право, визначене як система відносин між державами, розглядається через призму його значущості для екологічної безпеки. Згідно з дослідженням Інституту міжнародного права ,це право включає угоди та конвенції, спрямовані на збереження природи та боротьбу з екологічними загрозами.[2] Розглядаючи Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" ,можна зрозуміти права та обов'язки держав у контексті збереження природних ресурсів.[3]

Проаналізуємо приклади використання міжнародного права для вирішення екологічних конфліктів. Відзначаючи роль України у дотриманні Киотського протоколу , можемо визначити успішні приклади зменшення викидів та спільних зусиль для збереження навколишнього середовища.[4] Однак існують виклики, які вказують на потребу удосконалення міжнародних правових механізмів, що регулюють екологічні питання.

Розглянемо специфічні аспекти ролі міжнародного права в екологічному вимірі для України. За звітом Міністерства екології та природних ресурсів України, країна активно працює над впровадженням стандартів міжнародного права для захисту природи та забезпечення екологічної стабільності.[1]

Враховуючи Угоду про асоціацію між Україною та Європейським Союзом ,можна визначити зобов'язання України у сфері охорони навколишнього середовища та приведення національного законодавства у відповідність до європейських стандартів.[5]

Відзначимо діяльність Карпатського біосферного заповідника як прикладу міжнародного співробітництва для збереження екосистем Карпат.[6] Цей проект враховує принципи та норми міжнародного права для збереження біорізноманіття та екологічної рівноваги.

Обговоримо виклики, з якими стикається Україна в контексті екології, використовуючи дані Центру екологічної ініціативи "Екоаналітика".[7] Зокрема, проблеми в управлінні відходами та забрудненні довкілля визначають необхідність спрямування міжнародних зусиль на вирішення цих проблем.

Роль міжнародних угод:

Засвідченням справедливості та ефективності є Кіотський протокол , який вказує на важливість створення міжнародних угод для регулювання викидів газів, спричинюючи парниковий ефект.[4] Пропоную вивчити розширення та підвищення амбіцій таких угод для зменшення впливу на клімат.

Міжнародні механізми врегулювання конфліктів:

Використання прикладів з Міжнародного суду ООН вказує на ефективність міжнародних механізмів у вирішенні екологічних конфліктів між державами.[8] Пропоную дослідити можливості подальшого розвитку таких механізмів для швидкого та ефективного врегулювання суперечок.

Потреба у створенні нових нормативів:

Аналіз досліджень в Національному інституті стратегічних досліджень з питань екології та природних ресурсів вказує на зростаючу потребу у встановленні нових нормативів міжнародного права для врахування сучасних викликів, таких як цифрові технології та зміни клімату.[9]

У рамках цього дослідження ми розглянули роль міжнародного права у вирішенні екологічних проблем та збереженні природних ресурсів з урахуванням українського контексту. Аналізуючи міжнародні угоди, правові механізми та проблеми України, ми визначили важливість подальшого розвитку та удосконалення

міжнародного правового регулювання в цій сфері. Еволюція норм та угод, створення нових механізмів врегулювання та участь держав у спільних ініціативах є ключовими компонентами вирішення екологічних викликів.

Список використаних джерел

1. Державний доповідний центр з екології та природних ресурсів. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>
2. Інститут міжнародного права. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.iir.edu.ua/>
3. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища". URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
4. Кіотський протокол до Рамкової конвенції Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_801#Text
5. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
6. Карпатський біосферний заповідник. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://kbz.in.ua/>
7. Центр екологічної ініціативи "Екоаналітика". URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://ecoaction.org.ua/>
8. Міжнародний суд ООН. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://www.icj-cij.org/home>
9. Національний інституті стратегічних досліджень з питань екології та природних ресурсів. URL: – Електронний ресурс. – режим доступу: <https://niss.gov.ua/>

УДК: 343.3

РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ: ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

Катаєв Я. Д.,
студент 3 курсу соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник - Настіна О.І.,
Білоцерківський національний аграрний

Корупція є одним із найсерйозніших проблем сучасного суспільства. Вона завдає шкоди економіки, правам людини та демократії. Боротьба з корупцією є складним завданням, яке вимагає спільних зусиль держави та громадянського суспільства.

Громадянське суспільство - це сукупність недержавних організацій, які займаються вирішенням суспільних проблем. До громадянського суспільства належать громадські організації, фонди, рухи, асоціації, союзи та інші об'єднання громадян. Громадянське суспільство відіграє важливу роль у протидії корупції. Воно може здійснювати наступні види діяльності:

1.Просвітницька діяльність. Громадські організації можуть проводити освітні кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності громадян про корупцію та її негативні наслідки;

2.Контроль за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування. Громадські організації можуть здійснювати громадський контроль за діяльністю органів влади, виявляти факти корупції та інформувати про них громадськість;

3.Юридична допомога. Громадські організації можуть надавати юридичну допомогу громадянам, які стали жертвами корупції.

В Україні громадянське суспільство відіграє важливу роль у протидії корупції. У країні існує велика кількість громадських організацій, які займаються цією проблематикою [1]. Серед найбільш відомих громадських організацій, які працюють у сфері протидії корупції в Україні, можна відзначити:

1. Центр протидії корупції;
2. Антикоруційний штаб;

3.Громадянська мережа ОПОРА;

4.Міжнародний центр протидії корупції та організованій злочинності.

Ці організації проводять просвітницькі кампанії, здійснюють громадський контроль за діяльністю органів влади, а також надають юридичну допомогу громадянам, які стали жертвами корупції. Під час війни роль громадянського суспільства у протидії корупції стала ще більш важливою. Громадські організації продовжують свою діяльність, незважаючи на складні умови. У рамках протидії корупції громадянські організації під час війни здійснюють наступні види діяльності [2]:

1.Просвітницька діяльність. Громадські організації проводять онлайн-кампанії, спрямовані на підвищення обізнаності громадян про корупцію та її негативні наслідки;

2.Контроль за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування. Громадські організації здійснюють моніторинг діяльності органів влади та місцевого самоврядування, виявляють факти корупції та інформують про них громадськість;

3.Юридична допомога. Громадські організації надають юридичну допомогу громадянам, які стали жертвами корупції, навіть якщо вони перебувають у зоні бойових дій.

Громадянське суспільство міжнародному рівні дійсно відіграє важливу роль у протидії корупції. Воно може здійснювати різні види діяльності, спрямовані на підвищення обізнаності громадян про корупцію, контроль за діяльністю органів влади та місцевого самоврядування та надання юридичної допомоги громадянам, які стали жертвами корупції. Під час війни роль громадянського суспільства у протидії корупції стала ще більш важливою. Громадські організації продовжують свою діяльність, незважаючи на складні умови.

Список використаних джерел :

1. Роль громадянського суспільства у запобіганні та протидії корупції. / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2021/3/1.pdf>

2. Королівський інститут міжнародних відносин, 2023 рік. Участь громадянського суспільства у відновленні України / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.chathamhouse.org/sites/default/files/2023-09/2023-06-15-giving-civil-society-stake-ukraines-recovery-lutsevych-ukrainian.pdf>

УДК: 327.5

УКРАЇНА ТА ПРОЦЕСИ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Катаєв Я. Д.,
студент 3 курсу соціально-гуманітарного факультету
Науковий керівник- СОКИРИНСЬКА О.А.
Білоцерківський національний аграрний університет

Шлях України до євроатлантичної інтеграції - є складним процесом, що вимагає визначних кроків та значних зусиль. Євроатлантична інтеграція передбачає наближення України до ЄС та НАТО, насамперед, для того, щоб зміцнити демократію, забезпечити безпеку та економічний розвиток.

Україна проходить складний шлях до євроатлантичної інтеграції й прикладом слугують наступні процеси:

1.Прийняття про державний суверенітет України (1990 р.) (документ, прийнятому Верховною Радою України, чітко визначив намір країни стати незалежною державою);

2.Вступ до Ради Європи (1995 р.) (Україна офіційно стала членом Ради Європи. Саме цей процес підкреслив - Україна хоче й може відповідати європейським стандартам);

3. Підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом (2014 р.) (угода, яка історично позначила новий етап у відносинах між ЄС та Україною);

4. Запровадження безвізового режиму з ЄС (2017 р.) (цей процес відкрив кордони українцям до Європи);

- Партнерство з НАТО та військова співпраця (Україна в умовах військової агресії проявила себе як надійний партнер);

Ці процеси, давались Україні дуже важко та високою ціною - українським життям. РФ виступала проти вступу України до НАТО, особливо сприяла це у 2008 році, коли Україна зазнала відмови щодо вступу до НАТО на саміті альянсу, який проводився у Бухаресті. Авжеж ця відмова було обумовлена тим, що РФ відкрито виступала проти вступу України до НАТО і активно лобювала свої інтереси у країнах НАТО. Очільник Кремля не знайшов іншого виходу, як показати свою позицію - силою. Через 4 місяці, після саміту в Бухаресті, почалась війна в Грузії, а в Україні продовжується газова війна, яка триває з 2005 року. Підтвердження, що газову війну почала саме РФ є слова Ігоря Волобуєва - віце-президент «Газпромбанка», який після початку широкомасштабної війни, перейшов на бік України, і дав інтерв'ю українському ютуб-блогеру.[1]

Початок Революції Гідності у 2013 році. Діючий на той час президент Віктор Янукович не підписав Угоду про асоціацію з ЄС. Це рішення обурило українців, особливо молодь, яка бачила євроінтеграцію як єдиним шляхом до економічних, політичних реформ та забезпечення демократії. У всіх містах України та особливо у м. Київ вийшли тисячі людей на вулиці з єдинною метою, щоб уряд виконував європейські стандарти. І згодом, Революція Гідності перетворилась на серйозний рух, який цінною людських життів, місяцями супротиву - змінили владу та провели демократичні вибори нового президента.

Анексія Кримського півострова та м. Севастополь у 2014 році, стала початком військової агресії на сході України. Вступ України до НАТО став повністю

неможливим , бо така нестабільність була неприйнятною для членства в НАТО, та протирічила статуту цієї організації.

Початок повномасштабного вторгнення у 2022 з боку РФ називався "демлітаризацією» «денаціфікацією» та недопущенням розширення НАТО до кордону РФ. Україна показала свою рішучість до серйозних викликів РФ, а українці свою єдність усій Європі та іншим країнам. Прикладом є проукраїнські мітинги під час захоплення російськими військами все нових українських міст та селищ, єдність українського народу у допомозі та підтримки ЗСУ.

В один день з указом президента росії володимира путін щодо «приєднання» до складу росії (фактично анексію 30 вересня 2022р.) окупованих частин Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонських областей – президент України Володимир Олександрович Зеленський разом з Прем'єр-Міністром та Головою Верховної Ради підписали заяву на пришвидшене отримання членства в НАТО [2].

Йенс Столтенберг сказав під час візиту в Києві: «Ми стояли з вами після незаконної анексії Росією Криму у 2014 році, ми стоїмо разом з вами у героїчній боротьбі проти російських загарбників і на захисті вашої країни. І ми будемо стояти поряд із вами завтра, коли ви будете відбудовувати країну й працювати заради світлого майбутнього українського народу» [3].

Список використаних джерел:

- 1.<https://www.youtube.com/watch?v=CajfJPIgzFk>
- 2.<https://www.pravda.com.ua/articles/2022/09/30/7369886/>
- 3.<https://www.president.gov.ua/news/vizit-yensa-stoltenberga-do-kiyeva-mi-traktuyemo-yak-znak-sh-82369>

УДК: 343.1

ЗАБОРОНА ЗАСТОСУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК СПОСОБУ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ

Коломоєць Є.Р.

Студентка 2 курсу соціально-гуманітарного факультету

Науковий керівник- СОКИРИНСЬКА О.А.

Білоцерківський національний аграрний університет

Обговорюючи міжнародні збройні конфлікти та їх заборони, необхідно починати, перш за все, з положень Женевської конвенції 1949 року. Тут можна розпочати з третьої Женевської конвенції про поводження з військовополоненими 1949 року. Там, у статуті 14 зазначено, що військовополонені «за всіх обставин мають право на повагу до їхньої особи і честі», а також «з жінками необхідно поводитися з усією повагою»[1]

Але положення Женевської конвенції про захист цивільного населення під час війни 1949 року носять особливо чіткий характер. Так, стаття 27 передбачає, що «жінки потребують особливого захисту від будь-якого зазіхання на їхню честь і, зокрема, захисту від зґвалтування, примушування до проституції чи будь-якої іншої форми посягання на їхню гідність».[2]

У Додатковому протоколі I до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів 1977 року у статті 75 забороняє «знуцання над людською гідністю, принижуюче і образливе поводження, примус до проституції чи непристойне посягання в будь-якій його формі». Стаття 76 надає жінкам безпосередній захист від «зґвалтування, примусу до проституції і будь-яких інших непристойних посягань», а стаття 77 гарантує захист дітей від «будь-якого роду непристойних посягань».[3]

Попри заборону усіх форм сексуального насильства ці положення досить активно критикують через відображення несерйозності цих злочинів і того, що вони посягають не тільки на фізичне здоров'я, а й психічне здоров'я потерпілої особи. І справді, такі поняття, як «честь» і «гідність» здаються дуже символічними і нечіткими. У їх захист можна сказати тільки, що у період розробки тексту поняття

мали дещо інший зміст, адже тоді їх вважали досить важливим стримуючим фактором під час ведення військових дій. Додатковий протокол I до Женевської конвенції від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів міжнародного характеру 1977 року, закріплює більш чітку заборону сексуального насильства у статті 4, а саме – «знущання над людською гідністю і т.д». Значимість цієї норми полягає в тому, що вона є першою, яка встановлює чітку заборону насильства, і, зокрема, зґвалтування. Стосується це як жінок, так і чоловіків.[4]

На відміну від конвенцій міжнародного гуманітарного права, універсальні міжнародні договори про права людини не містять у собі прямої заборони сексуального насильства.

Наприклад, основний універсальний документ щодо прав жінок – Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок 1979 року – забороняє тільки «торгівлю жінками та дискримінації щодо жінок у всіх її формах».[5]

На тему сексуальних злочинів як способу ведення війни є стаття нашого наукового керівника, в якій повністю описана характеристика сексуального насилля як військового злочину з погляду норм саме міжнародного гуманітарного права [6].

На жаль, такі злочини розповсюджені і в Україні. З того моменту, як країна набула Незалежності і до 2014 року, до початку військового конфлікту на Сході, Україна ніколи не брала участі у такого роду конфліктах. Відповідно, українське законодавство не передбачало проблем гендерно - обумовленого насильства саме під час військових конфліктів. Тому, фактично, як такого правового регулювання не мало. І лише після підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС проблеми сексуального насильства почали привертати до себе більш пильну увагу. Але проблеми насильства, пов'язаного із військовим конфліктом до сьогодні не отримала необхідної уваги в українському законодавстві. Навіть попри те, що в Україні вже дев'ятий рік триває війна.

Насильство сексуального характеру, пов'язане з озброєним конфліктом,

може бути складовою міжнародних злочинів. Таких, як, наприклад, воєнні злочини, злочини проти людяності або злочини геноциду. Особливо останнє можемо спостерігати в Україні. Та наразі визначення цих злочинів у кримінальному законодавстві України є досить обмеженим і не відповідає дійсності і тим проблемам, що мають громадяни. Кримінальна відповідальність за порушення законів та звичаїв війни встановлена статтею 438 ККУ[7 с 221]. Ця стаття визначає та встановлює покарання за жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням, вигнання населення для примусових робіт, застосуванням засобів війни, встановленими міжнародним правом.

Це передбачено міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Можна зазначити, що такий спосіб ведення війни, як сексуальне насильство є дуже розповсюдженим. У всіх країнах, де є, або колись була війна, страждало цивільне населення. І хоча такі норми і покарання існують в міжнародному гуманітарному праві, та, на жаль, вони не до кінця пропрацьовані і не в повному обов'язі захищають цивільне населення країн, де відбуваються озброєні конфлікти.

Список використаних джерел:

1. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими. Женева, 12 серпня 1949 р.
2. Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни. Женева, 21 квітня- 12 серпня 1949 р.
3. Додатковий протокол I до Женевської конвенції про захист жертв міжнародних збройних конфліктів. Женева, 12 серпня 1949 р.
4. Додатковий протокол I до Женевської конвенції про захист жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру. Женева, 1977 р.
5. Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, 1979 р.
6. Стаття наукового керівника «Характеристика сексуального насилля як

військового з погляду норм міжнародного гуманітарного права».

7. Кримінальний кодекс України станом на 17 липня 2023 року зі змінами та доповненнями «Правова єдність», 2023.

УДК: 341.1

ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Міщенко Я. О.

Студентка 2 курсу соціально-гуманітарного факультету

Науковий керівник- Сокиринська О. А.

Білоцерківський національний аграрний університет

Війна є складним випробуванням для людства, вона ставить під сумнів фізичні і моральні аспекти суспільства. Повномасштабне вторгнення однієї країни на територію іншої, порушує не тільки її територіальну цілісність та суверенітет держави, але й значно порушує життя населення країни, права її народу. Під час війни питання про права людини є дуже актуальним. Стан війни або воєнний стан обмежує більшість прав людини.

Порушення права на життя це одне з прав людини, яке в умовах війни порушується найбільше. Воєнні дії та атаки на об'єкти власності, приводять до великої кількості смертей мирних жителів. Під час війни, часто присутня дискримінація щодо раси, статі, релігії. Руйнування шкіл, університетів та інших навчальних закладів обмежує право на освіту людей. Медицина також обмежується. Нестача медикаментів, досвідчених лікарів, та місць в лікарнях. [1]

Особи які знаходяться у полоні часто є об'єктами фізичного та психологічного насильства, а це суперечить міжнародним стандартам та Загальній декларації прав людини. В умовах війни однією з актуальною проблемою є сексуальне насилля над жінками та навіть дітьми. [2-3]

Порушення права на свободу пересування, під час війни може встановлюватися наприклад на заборону вибору місця проживання, виїзд чоловіків за кордон. Встановлення коменданської години, яка в певний період часу забороняє перебування на вулицях, без особливої причини. У певних службових осіб є спеціальні картки, які дозволяють їм перебувати в цей час за межами свого місця перебування(проживання). Також порушенням можна вважати знищення домівки під час воєнного обстрілу, або ж неможливість виїхати з окупованих територій.

Однією з причин порушення прав людини під час війни є недотримання міжнародних конвенцій та норм, які регулюють права людини під час військових конфліктів. Щоб захистити права людини під час війни потрібно: по-перше, звертатися до міжнародних організацій, просити допомогу, та звітувати про порушення прав. По-друге, всіма силами знаходити укриття, або безпечні місця під час обстрілів. Допомогати іншим особам якщо вони потребують цього. По-третє, інформувати про порушення своїх прав через міжнародні або місцеві засоби масової інформації. Також потрібно співпрацювати з гуманітарними організаціями для надання необхідної допомоги. [1]

У висновку можна сказати, що умови війни створюють виклики для захисту прав людини. Міжнародні стандарти та національні зусилля повинні спільно сприяти захисту прав людини в умовах збройного конфлікту. Надзвичайно важливою складовою є гуманітарна допомога та допомога інших країн для надання захисту особам, які постраждали під час війни. Тільки тоді може бути досягнута справедливість та збережена гідність людини в обставинах війни.[4]

Список використаних джерел:

1. Женевська Конвенція про захист цивільного населення під час війни. Женева, 12 серпня 1949 р. *Четверта Женевська Конвенція (1949)* Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text

2. Сокиринська О.А. Характеристика сексуального насилля як військового злочину з погляду норм міжнародного гуманітарного права / О.А. Сокиринська, І.В. Ковальчук // Науковий вісник публічного та приватного права. – Київ, 2020. – Вип. 1. – С. 293-297. DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2020.1.51>

3. Женевська Конвенція про захист військовополонених. Женева, 12 серпня 1949 р. *Третя Женевська Конвенція (1949)*. –Електронний ресурс. – режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text

4. Статут Організації Об'єднаних Націй (26 червня 1945). - Електронний ресурс. – режим доступу: <http://consultant.parus.ua/?doc=00AGIC03F9>

ЗМІСТ

Ковальчук І. В. ПСИХОЛОГО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ	3
Сокиринська О. А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ МАТЕРІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ У ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТАХ	7
Малишко І. В. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ЮНІСЕФ	9
Сімакова С. І. ПРАВА ЗАСУДЖЕНИХ ОСІБ, ТА ОСІБ ВЗЯТИХ ПІД ВАРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	13
Самойлович А. А. ВРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНО – ПРАВОВИХ НОРМ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЦК ТА СП УКРАЇНИ	15
Мельник В. О ПЕВНІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	17
Аргат Я. П. ПРАВО ЛЮДИНИ НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ (ПІДПРИЄМНИЦТВО).....	21
Пахомова А. О ОХОРОНА ПАТЕНТНИХ ПРАВ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД. 23	
Настіна О. І. МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ОКУПОВАНОГО КРИМУ	26
Звонарьов О. Ю АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗАХОДІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ВТРУЧАННЯМ У ТАЄМНИЦЮ ЛИСТУВАННЯ, ТЕЛЕФОННИХ РОЗМОВ, ТЕЛЕГРАФНОЇ Й ІНШОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ	28
Тимощук О Г. РОЛЬ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ В УКРАЇНІ	32
Катаєв Я. Д. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ В	

УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ	34
Богданевич Д. І. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ В УМОВАХ ВІЙНИ	37
Даніленко Т. Л. ПРОБЛЕМА ПОВЕРНЕННЯ НЕЗАКОННО ВИВЕЗЕНИХ ДІТЕЙ З ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ НА ТЕРИТОРІЮ ДЕРЖАВИ АГРЕСОРА РОСІЇ ..	39
Ель Заєд А. Н РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА У ВИРШЕННІ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ ТА ЗБЕРЕЖЕННІ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ	44
Катаєв Я. Д. РОЛЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ: ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ	47
Катаєв Я. Д. УКРАЇНА ТА ПРОЦЕСИ ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ	50
Коломієць Є. Р. ЗАБОРОНА ЗАСТОСУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ СЕКСУАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК СПОСОБУ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ	52
Міщенко Я. О. ПОРУШЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ	56